

DVKSC 35/87, SOA
25112/25

~~871414~~ 20

ARSIV EV-KS

K INFORMACI

(14.-20. 4. 1987

6. 5. 1987

Informace o desátém kole sovětsko-čínských politických
konzultací

Ve dnech 14. - 20. dubna se v Moskvě uskutečnilo 10. kolo sovětsko-čínských politických konzultací.

V souladu s dosavadní praxí, jako doplněk k materiálům zveřejněným v tisku, sovětská strana důvěrně informuje o výsledcích 10. kola.

Sovětský představitel na jednání potvrdil, že Sovětský svaz, který se řídí závěry XXVII. sjezdu KSSS, usiluje o vytvoření pevných vztahů dobrého sousedství, spolupráce a přátelství s Čínou. SSSR celkově pozitivně hodnotí proces rozvoje sovětsko-čínských vztahů v posledních letech, i když mezi oběma stranami jsou závažné rozdíly v přístupech k řadě mezinárodních otázek a ke vztahům s některými zeměmi. Sovětská strana předložila řadu konkrétních návrhů na další rozvoj vztahů mezi SSSR a ČLR a rozšíření politického dialogu /o vytvoření ještě po jednom generálním konzulátu na základě vzájemnosti, o rozšíření spolupráce po linii orgánů masových informací aj./.

Rovněž bylo potvrzeno známé stanovisko SSSR v zájmu upevnění smluvně-právní základny politických vztahů mezi SSSR a ČLR. Sovětská strana připomněla platnost sovětských iniciativ v otázkách vojenského uvolnění a opatření důvěry v oblasti sovětsko-čínských hranic a navrhla k posouzení těchto otázek svolat již v roce 1987 skupinu vojenských a diplomatických expertů.

Čínská strana se v obecné podobě vyjádřila pro rozvoj sovětsko-čínských styků a kontaktů, avšak nic principiálně nového v její pozici ke všem projednávaným otázkám nebylo. Nereagovala na konkrétní návrhy přednese-

né Sovětským svazem.

Veškerou pozornost soustředila čínská strana na tzv. "překážky", přičemž zvláště vyčlenila "kampučskou otázku", kterou označila za "hlavní překážku" na cestě normalizace politických vztahů. Bohužel se to neobešlo bez přímých výpadů proti Sovětskému svazu a Vietnamu. Nejednou bylo opakováno, že příčinou vzniku a zachování konfliktní situace kolem Kampučie je pokračující "agrese" VSR proti této zemi, prováděná "za podpory Sovětského svazu", v jejímž důsledku se ČLR a SSSR nacházejí ve stavu "ostré konfrontace z hlediska politického a vojenského".

Čínský představitel se pokoušel dokázat, jako by SSSR nesl odpovědnost za vznik a řešení tohoto problému, "má klíče" k jeho řešení ve svých rukou. Jako recept pro řešení všech otázek, týkajících se Kampučie předkládal tzv. "8 bodovou platformu" Sihanuka, předpokládající, jak je známo, zachování polpotovců jako politické a vojenské síly. Souhlas khmérské reakce připustit do budoucí koaliční vlády představitele lidové Kampučie byl komentován jako "akt velkorysosti a příznak realistického přístupu". Nic nebylo řečeno o tom, jak konkrétně hodlá Čína přispět hledání řešení. Navíc bylo zdůrazněno, že za dané situace Čína nepůjde na přímý dialog s Vietnamem.

Jinými slovy, vytvoření tlaku na SSSR v kampučské otázce bylo zřejmě hlavním úkolem, který si čínská strana postavila v desátém kole. Pozice zaujatá Pekingem připomíná přístup Američanů k urovnání v Afgánistánu: snaha o protahování konfliktu, vyčerpání a vykrvácení protivníka, v daném případě Vietnamu, pokus vnutit své podmínky politického řešení.

Ze sovětské strany byla potvrzena principiální pozice Sovětského svazu v otázce kampučského urovnání. V průběhu besedy s čínským představitelem E. A. Ševardnadze řekl, že Sovětský svaz není bezprostředním účastníkem kampučského konfliktu, že kampučská otázka vyžaduje vážné posouzení v klidné atmosféře, vyžaduje brát na vědomí existující reality uvnitř Kampučie i za jejími hra-

nicemi. Jedině s takovým přístupem bude možné najít rozumné řešení. Stažení vietnamských vojsk není jednoduchý problém. Tato otázka musí být řešena pouze vedením KLR a VSR. Rozkazovat Vietnamu, kdy má, nebo nemá odejít, nepatří k zásadám Sovětského svazu. Vedení Kampučie je rozhodnuto uskutečňovat politiku národního usmíření. SSSR nepochybuje o upřímnosti záměrů kampučských soudruhů, když hovoří o připravenosti spolupracovat s různými opozičními skupinami na známém základě. Jejich pozice je pružná a realistická. Tato pozice nachází plnou podporu u vedení VSR. Takové jsou realie, se kterými je třeba počítat.

V průběhu kola sovětská strana poukázala na neudržitelnost pokusů svalovat na Sovětský svaz a Vietnam odpovědnost za vznik a současný stav konfliktu kolem Kampučie, zdůraznila, že "klíče" k jeho řešení nejsou v jejich rukou. Zároveň bylo připomenuto, že sovětská strana je připravena podle svých možností napomoci urovnání situace kolem Kampučie spolu s dalšími státy včetně Číny, při posuzování otázky jako regionálního problému.

Před zakončením kola čínská strana prohlásila, že by chtěla pokračovat v posuzování kampučské otázky se Sovětským svazem.

Ze své strany Sovětský svaz podrobně objasnil pozici indočínských přátel jak k celému komplexu urovnání kolem Kampučie, tak i k otázkám jejich vztahů s Čínou, vyjádřil plnou solidaritu s konstruktivním kursem tří indočínských zemí.

Sovětská strana vyjádřila rozhodný nesouhlas s výpady Pekingů na adresu politiky KLR a VSR, poukázala na úsilí zemí Indočíny hledat nové přístupy k urovnání situace kolem Kampučie. Byl vysloven názor o nezbytnosti příslušného vstřícného úsilí ze strany Číny, přičemž pozornost byla soustředěna na to, že prakticky nikdo kromě Číny nechce takové urovnání kolem Kampučie, podle kterého by se do země vrátili polpotovci. SSSR ještě jednou zdůraznil důležitost navázání přímého dialogu mezi VSR a ČLR jako nedílné součásti při hledání řešení problémů v JVA.

Čínská strana byla informována o situaci v Afghánistánu a o krocích podnikaných afghánským vedením v zájmu zabezpečení národního usmíření. V této souvislosti bylo poukázáno na podvratnou úlohu USA a Pákistánu v afghánské otázce. Bylo řečeno, že Sovětský svaz nejednou vyjadřoval svou připravenost stáhnout vojska z Afghánistánu, bude-li zastaveno vměšování zvenčí a vytvoří-li se klidná atmosféra, která zaručí, že se neobnoví krveprolití a vměšování zvenčí.

Čínská strana při odpovědi zopakovala svou dřívější pozici. Peking nadále trvá na "úplném stažení vojsk z Afghánistánu v co nejkratší době".

Pokud jde o sovětská vojska v Mongolsku, čínský představitel řekl, že v ČLR "vítají zahájení jejich stažení". Zároveň však prohlásil, že musí být staženy úplně; dochází k zlepšování vztahů ČLR a SSSR i MoLR, a proto prý není třeba ponechávat v Mongolsku sovětská vojska.

Sovětská strana konstatovala, že otázka sovětských vojsk v MoLR je předmětem ujednání mezi SSSR a MoLR, při nichž se přihlíží ke všem faktorům celkové situace na Dálném východě.

Na rozdíl od předešlých kol konzultací čínská strana se tentokrát nevyjadřovala ke klíčovým mezinárodním problémům, včetně otázky asijsko-tichooceánské oblasti, i když, jak je známo, v mnohých z nich jsou pozice SSSR a ČLR blízké. Je zřejmé, že čínská strana se rozhodla vůbec se vyhnout zmínka o společných názorech s SSSR na jakékoliv otázky s tím, aby se soustředila na otázce "překážek". Vyčlenila pouze jednu otázku - raket středního doletu, přičemž zopakovala své stanovisko.

Podle všeho v Pekingu prozatím ještě stále vycházejí z toho, že v současných podmínkách Čína nemusí přistupovat na zásadní zlepšení vztahů se Sovětským vazem. Zřejmě se domnívá, že z hlediska zachování široké spolupráce se Západem dividendy z takové linie stále ještě převažují nad určitými výdaji.

10. kolo ukázalo, že se plně zachovává koncepce "řekážek", vyhlášená před pěti lety Teng Siao-pchingem. I když život ji koriguje, zůstává její podstata jako limitující faktor pro rozvoj dvoustranných vztahů.

Společným zájmům bratrských zemí by odpovídalo aktivní pokračování výměny názorů s ČLR na mezinárodní otázky na dvoustranném základě, informování jejich představitelů o našich společných hodnoceních situace ve světě a asijsko-tichooceánské oblasti, o našich opatřeních.

Bylo by žádoucí využívat nadcházejících kontaktů a setkání přátel s čínskými představiteli k tomu, aby aktivněji hledali cesty řešení kampučského urovnání.

Bylo dosaženo ujednání o pokračování sovětsko-čínských jednání o pohraničních otázkách v první polovině srpna t. r. v Pekingu.

Obě strany se dohodly, že se další kolo politických konzultací uskuteční v říjnu t. r. v Pekingu.